

A cincea perspectivă asupra istoriei:

cele 7 potire și căderea Babilonului

15:5-19:10

Secțiunea 11:19-15:4 anticipează prin două versete cele două teme majore ce vor fi dezvoltate în secțiunea următoare. Primul îl găsim în capitolul 14 și anunță căderea Babilonului, iar al doilea îl găsim la începutul capitolului 15 și ne prezintă cei 7 îngeri cu cele 7 potire ale mâniei lui Dumnezeu. Până acum eram obișnuiți ca o secțiune să anticipeze o temă majoră a următoarei secțiuni. Însă, autorul dezvoltă în secțiunea 15:5-19:10 două teme majore anunțate de secțiunea precedentă. Deja ne întrebăm de ce autorul așează cele două teme una lângă cealaltă în aceeași secțiune. De ce cele 7 potire sunt descrise înainte de judecata Babilonului cel mare? Vom încerca să răspundem la această secțiune pe măsură ce vom studia.

Cei 7 îngeri ies din Templu și autorul ne descrie hainele strălucitoare ale acestora. Această descriere este semnificativă în cadrul secțiunii, deoarece aici autorul este foarte preocupat de vestimentația personajelor:

- Descrierea vestimentației celor 7 îngeri.
- Fericirea: Ferice de cel ce veghează și își păzește hainele ca să nu umble gol și să i se vadă rușinea!
- Descrierea vestimentației Babilonului.
- Curva (Babilonul) va fi pustiită și lăsată goală.
- Descrierea vestimentației miresei Mielului.

În mod cert, vestimentația, ca simbol, este o temă unificatoare a secțiunii. Îngerii care au cele 7 potire sunt îmbrăcați în în curat și strălucitor și sunt încinși cu brăie de aur. Strălucirea hainelor vorbește despre neprihănirea și slava acestor îngeri. Ei varsă 7 potire pe pământ, dar judecata adusă de aceștia este dreaptă, este desăvârșită. Ba mai mult, strălucirea și frumusețea hainelor ne transmit următorul mesaj: slujba acestora este o slujbă foarte importantă și măreață. Împlinirea judecății divine nu este un lucru rușinos ci o onoare iar împlinirea judecății Sale este o manifestare a frumuseții caracterului lui

Dumnezeu. Cele 7 potire conțin 7 urgii, „*cele din urmă, căci cu ele s-a isprăvit mânia lui Dumnezeu.*” Această afirmație ne face să înțelegem că ne aflăm în ultima fază a judecății. Din această perspectivă, este dificil să ne gândim la judecățile împlinite în primul secol sau la realități istorice continue. Interpretarea cea mai fidelă a textului este cea care susține împlinirea acestor judecăți la finalul istoriei. Ultimul verset din capitolul 15 este unul plin de mister: „*Și Templul lui Dumnezeu s-a umplut de fum din slava lui Dumnezeu și a puterii Lui. Și nimeni nu putea să intre în Templu până se vor sfârși cele 7 urgii ale celor șapte îngeri.*” De ce rămâne Domnul, Singur în Templul Său? De ce nu poate intra nimeni? Este o interpretare frumoasă care sugerează faptul că Domnul rămâne Singur pentru a plânge. Se insistă pe inima Sa care nu poate să dorească moartea păcătosului și până în clipa judecății finale este gata să ierte și să primească înapoi. Este o interpretare frumoasă, dar speculativă. În mod evident, autorul vrea să ne aducă aminte de imaginea cu care se încheie Exodul: „*Atunci norul a acoperit cortul întâlnirii și slava Domnului a umplut cortul. Moise nu putea să intre în cortul întâlnirii pentru că norul stătea deasupra lui și slava Domnului umplea Cortul.*” (Exod 40:34-37). Moise era în fața unei noi etape din revelarea slavei lui Dumnezeu. Domnul a coborât cu toată bucuria în mijlocul poporului Său. Plinătatea și slava prezenței Sale era așa de intensă încât nici Moise nu putea intra în Cort. Din această perspectivă, înțelegem că imaginea din Apocalipsa 15 vrea să ne comunice că ultima fază a revărsării judecății lui Dumnezeu este o nouă fază a revelării Sale în care Își descoperă cu putere slava și sfințenia. Momentul este așa de sfânt și descoperirea slavei așa de intensă încât nimeni nu poate suporta această slavă și nimeni nu poate sta în Cort, în imediata apropiere a Celui Preasfânt. Această interpretare este în armonie cu un laitmotiv din cartea Apocalipsa și anume acela care asociază revărsarea judecății divine cu descoperirea frumuseții sale, cu bucuria Cerului și a sfinților. Nu contest faptul că inima plină de îndurare a lui Dumnezeu plânge pentru cei păcătoși, după cum ne spune și Osea: „*Cum să te dau , Efraime? Cum să te predau , Israele? Cum să-ți fac ca Admei? Cum să te fac ca Ţeboimul? Mi se zbate inima în Mine și tot lăuntru Mi se mișcă de milă!*” (Osea 11:8). Cu toate acestea, Domnul este plin de demnitate iar momentul judecății va fi un moment de bucurie pentru tot Cerul și, în primul rând, pentru Domnul Însuși:

- „După cum Domnul Se bucura să vă facă bine și să vă înmulțească, tot așa Domnul Se va bucura să vă piardă și să vă nimicească.” (Deut.28:63).
- „Căci Îmi ridic mâna spre cer și zic: „Cât este de adevărat că trăiesc în veci, atât este de adevărat că atunci când voi ascuți fulgerul sabiei Mele și voi pune mâna să fac judecată, Mă voi răzbuna împotriva potrivnicilor Mei și voi pedepsi pe cei ce Mă urăsc; Sabia Mea le va înghiți carnea și-Mi voi îmbăta săgețile de sânge, de sângele celor uciși și prinși, din capetele frunzașilor vrăjmașului.”. (Deuteronom 32:40-42).

Momentul judecății este un moment mult așteptat. În capitolul 16 îngerul apelor și altarul laudă dreptatea lui Dumnezeu. Cerul nu găsește o pricină de poticnire în revărsarea judecății. Dimpotrivă, revărsarea judecății duce la o închinare și mai mare a Cerului în fața Creatorului.

Sunt multe asemănări între urgiile aduse de cele 7 potire și cele aduse de cele 7 trâmbițe. Cu toate acestea, sunt reliefate două diferențe fundamentale. Dacă cele 7 trâmbițe afectează oamenii, de multe ori indirect, și se revarsă doar asupra unei părți a creației (de obicei a treia parte), cele 7 potire afectează mai des oamenii în mod direct și se revarsă asupra întregului pământ. Întreaga creație și întreaga omenire sunt afectate. Este dificil să identificăm împlinirea acestor judecăți în istoria care deja a trecut. Varianta cea mai plauzibilă vizează finalul istoriei. Este adevărat că autorul folosește simboluri, dar aceste simboluri semnifică anumite realități. Ba mai mult, asemănările dintre aceste potire și urgiile din Egipt sunt evidente. Știm din Exod, că urgiile care afectau de regulă tot Egiptul, au fost pe cât se poate de reale. Asemănările cu urgiile din Egipt au rolul să ne comunice că, la fel cum urgiile din Egipt au fost reale și nu basme, la fel urgiile din ultima fază a revărsării judecății lui Dumnezeu vor fi reale și dureroase. Asemănările cu istoria urgiilor din Egipt sunt numeroase:

- Conținutul urgiilor este adesea foarte asemănător: rana rea și dureroasă, apa transformată în sânge, o perioadă de întuneric total, imaginea broaștelor.
- Urgiile sunt aduse prin intermediul îngerilor: „El Și-a aruncat împotriva lor mânia Lui aprinsă, urgia, iuțimea și necazul: o droaie de îngeri aducători de nelegiuiri.” (Psalmul 78:49).

- Scopul urgiilor este același: Dumnezeu Se prezintă oamenilor ca și Atotputernic, Creator și Proprietar al Universului cu scopul ca aceștia să se pocăiască, să îi dea slavă și să fie izbăviți de mânia viitoare.
- Reacția oamenilor este similară: nu se pocăiesc, hulesc pe Domnul și se împietresc.
- Revărsarea judecății este urmată de un apogeu al răzvrătirii, un complot final împotriva planului lui Dumnezeu: Faraon încearcă să nimicească poporul evreu la Marea Roșie și astfel să demonstreze că el este mai puternic decât Dumnezeu care Și-a propus să ducă acest popor în Canaan, iar fiara mobilizează toate neamurile pentru a lupta împotriva lui Dumnezeu. Deși textul nu menționează în Apocalipsa, celelalte profeții (de exemplu, Zaharia 12-14) ne indică faptul că Armaghedon reprezintă încercarea neamurilor de a nimici poporul evreu și, astfel, să distrugă promisiunile divine.
- Semnele au și rolul încurajării credinței poporului lui Dumnezeu. În vechime, urgiile din Egipt au vindecat inima evreilor de idolatrie (cel puțin pentru o vreme). Semnele din Apocalipsa 16 sunt o încurajare pentru Biserica care este chemată să vegheze și să își păzească hainele, cu atât mai mult cu cât sfârșitul istoriei este anunțat cu tărie de aceste urgii universale.

Toate aceste observații întăresc interpretarea care susține că fiara este o imagine a împărăției lui Anticrist. Fiara este contemporană ultimei faze a judecății prezentate în capitolul 16. Cuvintele îngerului apelor aduc o nouă nuanță asupra vremii sfârșitului. După ce apa este prefăcută în sânge acesta laudă dreptatea lui Dumnezeu: „*Drept ești Tu, Doamne, care ești și care erai! Tu ești sfânt pentru că ai judecat în felul acesta. Fiindcă aceștia au vărsat sângele sfinților și al proorocilor, le-ai dat și Tu să bea sânge. Și sunt vrednici!*”. Înțelegem că toți oamenii care au făcut pact cu fiara se fac vinovați de uciderea sfinților. Mulți dintre ei vor participa în mod direct la persecuția sfinților, iar alții se vor face părtași la acest păcat prin aprobarea și susținerea împărăției care va declara război sfinților. Dar această pedeapsă este și o chemare la pocăință. Cei ce au vărsat sânge trebuie să bea sânge. Transformarea apei în sânge le aduce aminte de păcatul lor, precum și de dreptatea lui Dumnezeu.

Potirul al șaselea este cel mai misterios. Ce o fi însemnând bătălia de la Armaghedon? Cum își închipuie împărății pământului că se pot război cu Cel

Atotputernic? Cum ar putea să îl învingă? Armagedon este lângă cetatea Meghido din nordul Israelului. Este o câmpie întinsă unde se puteau aduna armate mari și se puteau purta războaie mari. Este deci o zonă din Israel. Cel mai probabil, este vorba de încercarea neamurilor de a-l nimici pe Israel. Eufratul era ca o graniță naturală pentru Babilon și Asiria, două imperii care s-au războit cu Israel și aproape l-au nimicit. De fapt, Asiria a luat în robie 10 seminții și le-a risipit printre neamuri. Acei evrei nu s-au mai întors în țara promisă și s-au pierdut printre neamuri. Secarea Eufratului ar fi putut însemna trecere liberă din partea vrăjmașilor de seamă a lui Israel; către Sud, adică către Israel. Este posibil ca autorul să menționeze secarea Eufratului tocmai pentru a ne transmite această imagine a vrăjmașilor clasici din Nordul Israelului care ar avea liberă trece. Finalul cărții Zaharia insistă că neamurile se vor uni împotriva poporului evreu. Și într-adevăr, nimicirea acestora ar însemna și învingerea Celui Atotputernic, căci dacă una din promisiunile Sale nu s-ar împlini, atunci credibilitatea Sa ar fi știrbită pentru totdeauna.

Versetul 15 ne ia prin surprindere: *„Iată Eu vin ca un hoț. Ferice de cel ce veghează și își păzește hainele ca să nu umble gol și să i se vadă rușinea!”*. Acest mesaj este adresat Bisericii. Înțelegem mai întâi, că Biserica va fi contemporană evenimentelor din capitolul 16. Apoi, ne întrebăm ce înseamnă „ca un hoț”, de vreme ce sunt atâtea semne premergătoare judecății finale? Un posibil răspuns ar fi acela că aceste evenimente se vor petrece cu o așa rapiditate și va fi o asemenea tulburare, încât dacă nu ești în veghere, valul răzvrătirii lumii și amăgirii celui rău te va lua pe nesimțite. Doar cel care este în veghere când ultima faza a judecății se declanșează va putea sta în picioare. Mesajul adresat Bisericii ne avertizează că în ciuda evidențelor semnelor cerești, Biserica va fi ispitită să își lepede hainele-i curate. Bătălia spirituală se pare că își va atinge apogeul. Ispita dezbrăcării de neprihănire va fi mare. Ferice de cel ce va veghea necurmat.

Al șaptelea potir declanșează revărsarea finală a mâniei lui Dumnezeu. Apare un mare cutremur de pământ, așa de tare, cum de când este omul pe pământ nu a mai fost. Imaginea cutremurului aduce în atenția noastră alte imagini profetice cu privire la sfârșit. Să analizăm cu atenție aceste imagini ale cutremurului:

- În Apocalipsa 11, la sfârșitul evenimentelor aduse de penultima trâmbiță, se face un mare cutremur de pământ: *„s-a prăbușit a zecea parte din cetate. 7000 de oameni au fost uciși în cutremurul acela. Și cei rămași s-au îngrozit și au dat slavă Dumnezeului Cerului.”* Apoi, urmează ultima trâmbiță.
- În Apocalipsa 6, în ziua cea mare a judecății, la ruperea peceteii a șasea totul începe cu un mare cutremur de pământ.
- Zaharia 14 ne prezintă o imagine care ne sugerează un cutremur mare: *„Iată, vine ziua Domnului când prăzile tale vor fi împărțite în mijlocul tău. Atunci, voi strânge toate Neamurile la război împotriva Ierusalimului. Cetatea va fi luată, casele vor fi jefuite și femeile batjocorite; jumătate din cetate va merge în robie, dar rămășița poporului nu va fi nimicită cu desăvârșire din cetate. Ci Domnul Se va arăta și va lupta împotriva acestor Neamuri cum S-a luptat în ziua bătăliei Lui. Picioarele Lui vor sta în ziua aceea pe muntele Măslinilor, care este în fața Ierusalimului spre răsărit; muntele Măslinilor se va despica la mijloc spre răsărit și spre apus, și se va face o vale foarte mare: jumătate din munte se va trage înapoi spre miazănoapte, iar jumătate spre miazăzi. Veți fugi atunci în valea munților Mei căci valea dintre munți se va întinde până la Atel; și veți fugi cum ați fugi de cutremurul de pământ de pe vremea lui Ozia, împăratul lui Iuda. Și atunci va veni Domnul, Dumnezeul meu, și toți sfinții împreună cu El!”*

Aceste imagini ale cutremurului întăresc interpretarea ce susține că acel cutremur din Apocalipsa 16 va avea loc în ultimele zile ale istoriei înainte de arătarea lui Hristos în slavă. În acest context, al ultimelor zile ale istoriei, autorul introduce versetul 16: *„Cetatea cea mare a fost împărțită în trei părți și cetățile neamurilor s-au prăbușit. Și Dumnezeu și-a dus aminte de Babilonul cel mare ca să-i dea potirul de vin al furiei mâniei Lui.”* În mod evident, judecata Babilonului vine ca urmare a vărsării potirului al 7-lea. Înainte să ne descrie în detaliu judecata Babilonului celui mare, autorul reliefează din nou împietrirea oamenilor: *„Și oamenii au hulit pe Dumnezeu din pricina urgiei grindinei, pentru că această urgie era foarte mare.”* În ciuda semnelor evidente ale iminenței judecății, în ciuda suferințelor aduse de păcat, oamenii se împietresc și hulesc pe Domnul. Ne întrebăm: „De ce atâta răzvrătire, de ce atâta împietrire?” Oare să fie

Babilonul cel mare o explicație pentru acest lucru? Babilonul va fi descris ca cel care amăgește toate neamurile cu vrăjitoria lui, precum și ca femeia cu care au curvit împărații pământului. Oare din această pricină asociază autorul judecata curvei celei mari cu revărsarea celor 7 potire? Din analiza capitolului 16 se desprind două ipoteze care ar explica această asociere, ipoteze care nu se exclud reciproc:

- Judecata Babilonului are loc în ultima fază a judecății, la revărsarea celui de al 7-lea potir.
- Amăgirea adusă de Babilon generează hulirea Domnului de către oameni în ciuda semnelor vizibile ce anunță cu putere ziua cea mare a judecății Sale.

Capitolele 16-17 sunt dedicate descrierii judecării Babilonului cel mare. Autorul ne descrie mai întâi acest Babilon și influența sa asupra pământului întreg și apoi ne prezintă judecata acesteia și reacția oamenilor față de această judecată. Vom analiza cu atenție informațiile despre Babilonul cel mare, apoi, vom supune dezbaterii diferitele ipoteze cu privire la identitatea sa.

Capitolul 17 ne descrie Babilonul, relația sa cu fiara și apoi cum fiara se întoarce împotriva Babilonului pentru a-l distruge. Acest capitol ne oferă următoarele detalii despre Babilon:

- **Denumiri:** curva cea mare, Babilonul cel mare, mama curvelor și spurcăciunilor pământului, cetatea cea mare, care are stăpânire peste împărații pământului.
- **Caracteristici, fapte:**
 - ***O imensă influență asupra pământului/națiunilor:*** Ea are stăpânire asupra împăraților pământului, aceștia au curvit cu ea și locuitorii pământului sunt îmbătați de vinul curviei ei. Cine curvește cu ea soarbe un vin care aduce amăgire și întuneric spiritual, lipsă de discernământ și orbire.
 - ***Trăiește în lux:*** iubește luxul și trăiește în lux. Are haine scumpe și nestemate de preț. Îi place confortul și prețuiește la maxim lucrurile materiale.
 - ***Prigonește pe sfinți:*** îi urăște pe ucenicii lui Hristos și inițiază omorârea acestora cu cea mai mare bucurie și satisfacție!
- **Relația inițială cu fiara:**

- ***Este susținută de fiară*** și are mare autoritate asupra împărăției acesteia: ea șade pe fiară, iar aceasta nu este împotriva ei de la început. Imaginea ne sugerează o coaliție între fiară și curvă.
- Cele două puteri au interese comune și se folosesc una de influența celeilalte.
- **Judecata curvei și relația finală cu fiara:**
- ***Fiara se întoarce împotriva curvei:*** odată cu venirea celui de al 8-lea împărat, coaliția dintre fiară și curvă se încheie. Fiara și cei 10 împărați care o vor susține, o vor urî pe curvă. Autorul nu menționează în mod explicit motivele urii lor.
- ***Judecata curvei:*** Ura fiarei face parte din planul lui Dumnezeu și aceasta duce la îndeplinire planul lui Dumnezeu care vrea să o judece pe curvă. Fiara și cei 10 împărați vor pustii curva, o vor lăsa goală, carnea i-o vor mânca și o vor arde cu foc. Ei nu vor face acest lucru conștienți că împlinesc planul lui Dumnezeu. Nu, ci deși ei împlinesc judecata Domnului, ei se vor război cu Mielul.

Este interesant faptul că în această secțiune autorul ne descoperă informații noi despre fiară:

- Cele 7 capete ale fiarei: sunt 7 munți pe care șade femeia
- Sunt și 7 împărați: 5 au căzut, unul este, celălalt nu a venit încă și când va veni, el va rămânea puțină vreme.
- Fiara: care era și nu mai este, ea însăși este al 8-lea împărat: este din numărul celor 7. Observăm că termenul „fiară” are în vedere atât o împărăție, cât și un împărat care va spori peste măsură de mult autoritatea acestei împărății.
- Cele 10 coarne: 10 împărați care vor primi putere împărătească timp de un ceas și dau fiarei puterea și stăpânirea lor. Vor fi deci și alte centre de putere și anume 10. Puterea fiarei va crește foarte mult când aceste centre de putere vor decide să slujească intereselor fiarei. Deci nu este nevoie de mult timp pentru ca împărăția fiarei să capete stăpânire peste tot pământul.

Ascensiunea ei poate fi extrem de rapidă, chiar peste noapte. Acest lucru se va realiza când celelalte centre de putere vor da puterea lor fiarei.

- Războiul cu Mielul: fiara va lupta împotriva planurilor Mielului. Modalitatea concretă este descrisă în capitolele 12 și 13 prin încercarea de nimicire a lui Israel și războiul împotriva Bisericii. Menționăm că în capitolul 12 nu se menționează că instrumentul prin care balaurul atacă femeia este fiara.

Capitolul 18 și începutul lui 19 pun în lumină diferitele reacții față de judecata Babilonului. Autorul creionează un contrast între reacția Cerului și reacția celor de pe pământ. Cerul se bucură și celebrează, iar oamenii plâng și jelesc. În contextul acestui contrast, sunt adresate câteva mesaje cheie Bisericii. Biserica este chemată să se delimiteze de spiritul Babilonului și de spiritul oamenilor care îl jelesc și să acompanieze bucuria Cerului. Iată o posibilă structură a acestei subsecțiuni:

- **Perspectiva Cerului :**
 - Mesajul îngerului:
 - Subliniază cauza căderii Babilonului
 - Glasul din cer:
 - Cheamă Biserica să iasă din mijlocul Babilonului
 - Insistă pe dreptatea judecății lui Dumnezeu
- **Perspectiva pământului:**
 - Jalea împăraților pământului: care au curvit și s-au dezmierdat în risipă cu ea.
 - Jalea negustorilor: care s-au îmbogățit din urma risipei ei, plâng căci nu mai este cine să le cumpere marfa.
 - Jalea marinarilor și cârmacilor: și ei s-au îmbogățit în urma risipei Babilonului.
- **Perspectiva Cerului:**
 - Mesajul unui înger puternic:
 - Babilonul va cădea deodată dar nu va mai fi reabilitat niciodată.

- Insistă pe motivul judecării lui și pe dreptatea lui Dumnezeu; este adăugat un nou motiv față de cele din mesajul primului înger: „acolo a fost găsit sângele sfinților!”.

➤ Un glas puternic din Ceruri:

- Este lăudată dreptatea judecării lui Dumnezeu.
- Bucurie și sărbătoare în întreg Cerul.

• **Tabloul final:** frumusețea Miresei și nunta Mielului

Observăm structura simetrică a subsecțiunii. Perspectiva pământului este așezată între două perspective cerești. Este ca și cum, Cerul ar dori să suprimă perspectiva pământului. Este ca și cum autorul dorește ca cititorul să adopte perspectiva Cerului și să o lepede pe cea a pământului.

Pământul nu înțelege pedeapsa Domnului asupra pământului. Nu se bucură de înfăptuirea dreptății și eliminarea de pe pământ a unui focar de infecție și a unei surse a răului atât de mari. Nu se bucură pentru răzbunarea celor ce au fost persecutați și nedreptățiți de Babilon. În schimb, nu rămân indiferenți ci plâng după cetatea cea mare. Nu îndrăznesc să îi vină în ajutor căci le este teamă să nu fie pedepsiți și ei de fiară. Dar toți jelesc. Jalea are în spate cel puțin două motive. Primul motiv, și cel mai bine evidențiat de text este cel economic. Babilonul trăia în lux și se desfăta în risipă. El cumpăra ce era mai de preț, ce era mai scump și nu cumpăra puțin. Acest fapt a dus la îmbogățirea negustorilor pământului și marinarilor mărilor. Negustorii ei erau mai marii pământului, ne spune v.23. Risipa desfătărilor ei întreținea cele mai prospere afaceri ale pământului. Căderea Babilonului cauzează un colaps financiar. Nu mai este cine să le cumpere marfa. Cele mai puternice afaceri ale pământului, dezvoltate prin risipa desfătărilor Babilonului, sunt ruinate. Căderea Babilonului are un impact economic imens și zguduie efectiv din temelii sistemul financiar al pământului. Aceste observații evidențiază o nouă caracteristică a curvei celei mare. Alături de cele menționate în capitolul 17, o adăugăm pe aceasta: în jurul Babilonului și din pricina luxului în care îi place să trăiască s-au dezvoltat cele mai profitabile afaceri de pe pământ. Economia mondială depinde luxul Babilonului și de cumpărăturile acestuia. Când curva a ieșit la cumpărături, a îmbogățit negustorii pământului. Când curva nu mai iese la cumpărături,

toți dau faliment. Oare acesta să fie unul din motivele care au determinat-o pe fiară să o urască pe curvă? Oare a fost cuprinsă de gelozie? Oare a dorit un control mai puternic asupra economiei pământului? Tot ce este posibil. În capitolul 13, sistemul economic este sub controlul fiarei. Oare să fi fost nevoie de înlăturarea curvei pentru împlinirea acestui obiectiv? Greu de răspuns la aceste întrebări. Al doilea motiv îl regăsim în jalea împăraților care au curvit și s-au dezmiardat în risipă cu ea. Aceștia par să aibă și un alt motiv decât cei care au făcut afaceri cu curva. Pentru aceștia curva era o sursă de plăcere. Se pare că ei au pierdut această plăcere și că plâng pentru asta. Despre ce plăcere sau dezmiardări să fi fost vorba? Vom reveni la această întrebare mai târziu.

În contrast cu pământul, Cerul intră în sărbătoare. Este lăudată dreptatea lui Dumnezeu care a pedepsit-o pe curvă pentru păcatele ei și a răzbunat sângele sfinților uciși de ea. Bucuria Cerului întreg și dimensiunea acestei bucurii evidențiază din nou cât de mare era fărădelegea Babilonului și cât rău a generat acesta pe pământ. Cerul se bucură pentru că cel vinovat a fost pedepsit, pentru că sfinții au fost răzbunați și pentru că a fost eradicată de pe pământ o sursă imensă a răului.

Observăm că aceste două capitole (17 și 18) abundă de imagini vechi-testamentare. Profeții din vechime au rostit judecăți similare și au folosit descrieri similare celor utilizate de Ioan cu referire la Babilon. În cărțile profetilor vechi-testamentari descoperim imagini similare cu privire la trei cetăți din vechime: Ierusalim, Ninive și Tir.

Vom face o incursiune în cărțile profetice pentru a identifica aceste imagini similare. Poate spre surprinderea noastră, primele imagini ne aduc aminte de judecata din vechime a lui Dumnezeu asupra cetății Ierusalim. Ezechiel 16 descrie Ierusalimul ca pe o curvă care a curvit cu Egiptenii, cu Asirienii, în țara Canaanului și în țara Haldea. Ierusalimul este descris ca fiind o curvă cu mulți ibovnici, dar care nu a cerut plată ci a dat daruri tuturor ibovnicilor ei. Dumnezeu anunță judecata Ierusalimului: El va aduna pe toți ibovnicii și pe toți aceia pe care i-a urât și îi va dezveli goliciunea înaintea lor. Curva Ierusalimului va fi lăsată goală de tot, va fi străpunsă cu lovituri de sabie și casele ei vor fi arse de foc. Curviile Ierusalimului marchează căderea sa în idolatrie și, deci, adulterul spiritual și trădarea lui Yahwe.

Sunt multe asemănări cu Apocalipsa 17. În Vechiul Testament, de obicei, poporul lui Dumnezeu este asemănat cu o curvă, cu o femeie care își înșală bărbatul. Judecata este asemănătoare cu cea descrisă în Apocalipsa 17: descoperirea goliciunii și arderea în foc. O altă asemănare o găsim între imaginea din Apocalipsa 18:22-23, care anunță că în Babilon nu se vor mai auzi vuietul morii și glasul miresei și nu va mai fi lumina lămpii și imaginea din Ieremia 25:10 care anunța judecata Ierusalimului din 586 î.D.H. „*Voi face să înceteze între ei strigătele de bucurie și strigătele de veselie, cântecul mirelui și cântecele miresei, uruitul morii și lumina lămpii*”. Dar această imagine a judecății o găsim rostită și împotriva Tirului (vezi Ezechiel 26). Deci nu putem spune că este o imagine dedicată doar judecății cetății Ierusalim.

Cu toate acestea observăm și câteva diferențe:

- Dacă în Ezechiel se insistă pe faptul că Ierusalimul a curvit cu mulți ibovnici, în Apocalipsa se subliniază faptul că împărații pământului au curvit cu ea. Se pune deci accentul pe curvia împăraților pământului și nu pe curvia ei. Cu alte cuvinte, nu trebuie neapărat ca acest termen de „curvie” să presupună un act de trădare față de Dumnezeu cu care ar fi fost încheiat mai înainte un legământ. Nu putem spune că toți împărații pământului au făcut, la un moment dat, un legământ cu Yahwe.
- În Ezechiel nu apare ideea de amăgire a împăraților pământului în urma curviei. Cea amăgită pare a fi cetatea Ierusalimului și nu împărații pământului.
- Ezechiel 16, precum toate promisiunile din Vechiul Testament cu privire la judecata Ierusalimului, se încheie cu speranță și cu promisiunea restaurării. Apocalipsa 17-18 nu ascunde nici o astfel de promisiune, ba dimpotrivă, anunță o nimicire pentru totdeauna.

Imaginile din Apocalipsa 17-18 ne aduc aminte însă și de descrierea judecății cetății Ninive din vechime, din cărțile profetice. Iată ce rostește Naum împotriva lui Ninive: „*Vai de cetatea vărsătoare de sânge, plină de minciună, plină de sâlnicie, și care nu încetează să se dedea la răpire! ...Din pricina multelor curvii ale curvei, plină de farmec, fermecătoare iscusită, care vindea neamuri prin curviile ei și popoarele prin vrăjitoriile ei. „Iată, am necaz pe tine, zice Domnul oștirilor, îți voi ridica poalele peste cap ca să-ți vadă neamurile goliciunea și împărățiile rușinea.” (Naum 3:1,4-5).*

Iată deci, că nu doar Ierusalimul este numit curvă, ci și o cetate păgână primește această denumire. Nu îmi este foarte clar la ce se referă curviile cetății Ninive. Oare se referă tot la infidelitatea față de valorile morale ale Creatorului sau se evidențiază înșelăciunea și lipsa de cuvânt în relațiile cu popoarele din jur? Nu știu sigur, dar observ că aceste imagini seamănă cu cele ce descriu Babilonul din Apocalipsa, care curvește, care este plin de vrăjitorie și care va fi dezgolit în fața împăraților. O ală asemănare este aceea, că nu există speranță pentru reînviere și rehabilitare nici pentru Ninive, și nici pentru Babilonul apocaliptic. Imaginile din Naum sunt foarte valoroase pentru demersul exegetic deoarece ele ne învață că atributul de „curvă” poate fi primit și de cetățile păgâne și nu doar de Ierusalim.

Capitolele 26-28 din cartea Ezechiel cuprind judecățile rostite împotriva cetății Tir. Isaia 23 reprezintă tot o profeție rostită împotriva Tirului. Citind aceste capitole observăm faptul că imaginile din Apocalipsa 18 despre impactul economic al căderii Babilonului sunt inspirate din profețiile despre căderea Tirului din vechime. Aceste capitole ne descriu în detaliu bogățiile Tirului și cum toate neamurile făceau negoț cu Tirul și se îmbogățeau astfel. Este menționată și jalea voievozilor mării, bocetul și frica lor la căderea Tirului. Asemănările sunt izbitoare. Isaia 23:8 chiar menționează că negustorii Tirului erau cei mai bogați de pe pământ (vezi Apocalipsa 18:23). Este interesant faptul că în Ezechiel nu se oferă nici o speranță pentru reînvierea Tirului: *„Te vor nimici cu desăvârșire, și nu vei mai fi; te vor căuta și nu te vor mai găsi niciodată, zice Domnul Dumnezeu.”* (Ezechiel 26:21), dar în Isaia se profetește despre o renaștere a Tirului după 70 de ani: *„Tot așa, după 70 de ani, Domnul va cerceta Tirul și se va întoarce iarăși la câștigul lui; va avea legături cu toate împărățiile lumii de pe fața pământului; dar câștigul și plata lui vor fi închinat Domnului, nu vor fi nici strânse, nici păstrate; ci câștigul lui va aduce celor ce locuiesc înaintea Domnului o haină îmbelșugată și haine strălucitoare.”* (Isaia 23:17-18). Isaia profetește deci și despre o renaștere spirituală. Această profeție nu s-a împlinit încă și, cel mai probabil, vizează acele vremuri ale sfârșitului când, după întoarcerea poporului evreu la Hristos, și alte neamuri se vor întoarce spre Sion pentru a-L căuta pe Domnul: *„Proorocia lui Isaia, fiul lui Amoș, asupra lui Iuda și asupra Ierusalimului. Se va întâmpla în scurgerea vremurilor, că muntele Casei Domnului va fi întemeiat ca cel mai înalt munte; se va*

înălța deasupra dealurilor și toate neamurile se vor îngrămădi spre el. Popoarele se vor duce cu grămada la el și vor zice: „Veniți să ne suim la muntele Domnului, la Casa Dumnezeului lui Iacov, ca să ne învețe căile Lui, și să umblăm pe cărările Lui.” Căci din Sion va ieși Legea, și din Ierusalim Cuvântul Domnului.” (Isaia 2:1-3).

Alte imagini din Apocalipsa 17-18 ne aduc aminte de cetatea din vechime numită Babilon. În mod evident, cele mai multe imagini din aceste două capitole din Apocalipsa se regăsesc în profețiile rostite în Vechiul Testament asupra Babilonului. De altfel, Babilonul este în Vechiul Testament un dușman aprig al lui Israel împotriva căruia s-au rostit nenumărate profeții. Nu este o altă cetate sau un alt imperiu împotriva căruia profeții din vechime să fi rostit mai multe judecăți. Iată doar câteva din capitolele din vechime dedicate căderii Babilonului: Isaia 13-14, Isaia 21a, Isaia 47, Ieremia 50-51. Citind aceste capitole regăsim aproape toate imaginile din Apocalipsa 17-18. Iată o parte dintre asemănările identificate:

- **Mândria, urmată de o cădere imediată:** „Tu ziceai: „În veci voi fi împărăteasă!” și nu te-ai gândit, nici nu ai visat că lucrul acesta are să se sfârșească. Ascultă însă acum, tu cea dedată plăcerilor, care stai fără griji și zici în inima ta: „Eu și numai eu, nu voi fi niciodată văduvă, și nu voi fi niciodată lipsită de copii!”. Și totuși aceste două lucruri ți se vor întâmpla deodată, în aceeași zi: și pierderea copiilor și văduvia!” (Isaia 47:7-9) - compară cu Apocalipsa 18:7-8.
- **Desfătarea în plăceri și în lux:** „tu cea dedată plăcerilor, care stai fără grijă..” (Isaia 47:8), „Tu care locuiești lângă ape mari și care ai visterii nemărginite, ți-a venit sfârșitul și lăcomia ta a ajuns la capăt!” (Ieremia 51:13) – compară cu Apocalipsa 18:3,9.
- **Mulțimea vrăjitoriilor:** „vor cădea cu putere mare, în ciuda tuturor vrăjitoriilor tale și a multelor tale descânțece...Vino dar cu descânțecetele tale și cu mulțimea vrăjitoriilor tale, cărora ți-ai închinat munca din tinerețe: poate că vei putea să tragi vreun folos din ele, poate că vei izbuti.” (Isaia 47:9,12) - compară cu Apocalipsa 18:23.

- **Neamurile au fost amăgite de vinul ei:** Babilonul era în mâna Domnului un potir de aur care îmbăta tot pământul; neamurile au băut din vinul lui; *“de aceea au fost neamurile ca într-o nebunie.”* (Ieremia 51:7) – compară cu Apocalipsa 17:2.
- **Negustorii și oamenii o vor plânge, dar nimeni nu îi va veni în ajutor:** *„Și cei cu care făceai negoț din tinerețea ta se vor risipi fiecare într-o parte: și nu va fi nimeni care să îți vină în ajutor.”* (Isaia 47:15), *„De strigătul luării Babilonului se cutremură pământul și se aude un strigăt de durere printre neamuri.”* (Ieremia 50:46) - compară cu Apocalipsa 8:9.
- **Babilonul a măcelărit poporul Domnului:** *„Căci v-ați bucurat și v-ați veselit când Mi-ați jefuit moștenirea Mea!”* (Ieremia.50:11) - compară cu Apocalipsa 17:6.
- **Căderea sa este răzbunarea Domnului pentru poporul Lui:** *„Ascultați strigătele fugarilor, ale celor ce scapă din țara Babilonului ca să vestească în Sion răzbunarea Domnului, Dumnezeului nostru pentru Templul Său!”* (Ieremia 50:28) – compară cu Apocalipsa 18:20,24.
- **Domnul mobilizează neamuri și împărați pentru împlinirea planului Său împotriva Babilonului:** *„Pregătiți împotriva lui pe neamuri, pe împărații Mediei, pe cârmuitorii lui și pe toate căpeteniile lui și toată țara de sub stăpânirea lor! Se clatină pământul, se cutremură; căci planul Domnului împotriva Babilonului se împlinește.”* (Ieremia 51:28-29). - compară cu Apocalipsa 17:16-17.
- **Cerul se bucură de judecata Babilonului:** *”Cerurile și pământul cu tot ce cuprind ele, vor striga de bucurie asupra Babilonului, căci pustiitorii se vor arunca de la miază-noapte asupra lui, zice Domnul.”* (Ieremia 51:48) – compară cu Apocalipsa 18:20.
- **Căderea lui va fi pentru totdeauna:** *„Și când vei isprăvi citirea cărții acesteia , să legi de ea o piatră, și s-o arunci în Eufrat, și să zici: „Așa va fi înecat*

Babilonul și nu se va mai ridica din nenorocirile pe care le voi aduce asupra lui; vor cădea sleiți de puteri!” (Ieremia 51:63-64) – compară cu Apocalipsa 18:21.

- **Poporul Domnului este chemat să iasă din Babilon înainte de pedepsirea acestuia:** „*Fugiți din Babilon și fiecare să-și scape viața, ca nu cumva să pieriți în pieirea lui!*” (Ieremia 51:6; vezi de asemenea Isaia 48:20, Isaia 52:11, Ieremia 50:8, Ieremia 51:45) – compară cu Apocalipsa 18:4.

Sunt și alte asemănări pe care nu mai avem timp să le menționăm acum. Este evident că nu Ierusalimul, nu Tirul, nu Ninive, ci Babilonul reprezintă cetatea din vechime care prefigurează sau creionează profilul Babilonului apocaliptic. Din această pricină înțelegem că Babilonul apocaliptic ar putea semnifica în primul rând o cetate sau un sistem păgân. Asemănările și cu celelalte trei cetăți ne-ar putea sugera o cetate sau un sistem aparte care să înglobeze răutatea și trăsăturile tuturor celor 4 cetăți din vechime.

Și acum ajungem în momentul în care ne întrebăm: “Cine poate fi Babilonul apocaliptic?” Autorii care subliniază că imaginile din Apocalipsa au relevanță, în mod special pentru primul secol, propun două ipoteze de interpretare. Prima, și cea mai acceptată, este aceea că Babilonul este de fapt Roma antică. Textul menționează că cele 7 capete pe care șade femeia sunt 7 munți sau 7 dealuri. Or, se știe că Roma antică a fost zidită de la început pe 7 coline și această informație era foarte cunoscută în vremurile de atunci. Femeia este ținută în spate de fiară. Dacă fiara reprezintă Imperiul Roman, atunci cea din fruntea Imperiului ar putea fi capitala Imperiului. Și într-adevăr, sunt multe elemente din descrierea Babilonului apocaliptic care se regăsesc în profilul Romei antice:

- Influența asupra împăraților pământului și asupra popoarelor din Imperiul Roman.
- Promovarea unui mod de viață fără Domnul în tot Imperiul.
- Luxul exorbitant de la Roma care a îmbogățit pe negustorii pământului. Roma atrăgea profitul a trei continente, iar luxul de la Roma era unic în toată lumea.

- Roma era un loc al desfrâului și imoralității.
- Începând cu domnia lui Nero, Roma a inițiat prigoane împotriva creștinilor.
- Roma era și un loc al idolatriei și al ritualurilor păgâne.

Cea mai mare dificultate pe care o are această interpretare este că Babilonul este urât și nimicit de fiară. Or, istoria ne vorbește despre o cădere târzie a Romei în urma invaziilor barbare, dar nicidecum o răsculare a Imperiului asupra capitalei. Dacă Babilonul este Roma, atunci fiara nu mai poate fi Imperiul Roman. Aceasta cu atât mai mult cu cât fiara nu este doar un imperiu ci și un împărat, al 8-lea împărat. Faptul că Roma nu a căzut în primul secol este un alt element care aduce îndoială cu privire la această interpretare. Și nu în ultimul rând, ne aducem aminte că Roma a reînviat ca cetate, iar Babilonul care va fi judecat în contextul trâmbiței a 7-a va fi pierdut pentru totdeauna.

A doua ipoteză specifică faptul că Babilonul este de fapt Ierusalimul. Se insistă pe asemănarea dintre Apocalipsa 17 și Ezechiel 16 și se soluționează dilema fiarei care susține și apoi nimicește Ierusalimul. Roma și Imperiul Roman au susținut Ierusalimul și i-au oferit anumite privilegii și a închis ochii la prigonirea creștinilor de către evrei. Dar când a venit al 8-lea împărat (Vespasian), lucrurile s-au schimbat. Ierusalimul a fost nimicit în anul 70 d.H. de armatele romane. Biserica era chemată de profețiile rostite de Mântuitorul în Matei 24 să iasă din Ierusalim pentru a nu pieri odată cu el. Mântuitorul descrie Ierusalimul astfel: „*Dar trebuie să umblu astăzi, mâine și poimâine, fiindcă nu se poate ca un prooroc să piară afară din Ierusalim. Ierusalime, Ierusalime, care ucizi pe prooroci și ucizi cu pietre pe cei trimiși la tine..*” (Luca 13:33-34). Și iată ce spune Mântuitorul despre generația de evrei contemporană lui: „*De aceea Înțelepciunea lui Dumnezeu a zis: „Le voi trimite prooroci și apostoli; pe unii din ei îi vor ucide, iar pe alții îi vor prigoni, ca să se ceară de la acest neam sângele tuturor proorocilor, care a fost vărsat de la întemeierea lumii: de la sângele lui Abel, la sângele lui Zaharia, ucis între altar și Templu.”*” (Luca 11:49-51). Acesta este motivul principal pentru pedepsirea Ierusalimului. Asemănările cu pedeapsa Babilonului apocaliptic sunt izbitoare. Femeia se

îmbată de sângele sfinților și sângele ucenicilor lui Isus, iar pedeapsa Babilonului este motivată astfel: „și pentru că acolo a fost găsit sângele proorocilor și al sfinților și al tuturor celor care au fost înjunghiați pe pământ.” (Apocalipsa 18:24). Ierusalimul apostat este asemenea unei curve pentru că l-a trădat pe Iahwe și, în loc să fie un loc al sfințeniei, a devenit un loc al vrăjitoriei. În primele capitole din Apocalipsa, sinagoga este numită sinagoga Satanei. Ierusalimul apostat aduce de fapt închinare celui rău. Apoi, în loc să reprezinte un Dumnezeu viu printre popoare, a denaturat imaginea despre Creator și a compromis mesajul mântuirii. El a propus o religie falsă și închinarea la un dumnezeu fals, nu la cel revelat în Scripturi. Astfel, el a amăgit împărații pământului printr-o religie falsă și a încurajat ura acestora împotriva creștinilor. Într-adevăr, până la prigoana lui Nero de la Roma, cei care au prigonit creștinii au fost în special evreii. Căderea Ierusalimului din anul 70 a însemnat o mare eliberare pentru creștinism. Pe de o parte, prigonirile din partea evreilor s-au diminuat semnificativ, iar pe de altă parte, presiunea teologică din partea evreilor a fost spulberată. Profețiile lui Isus despre Ierusalim s-au împlinit, iar desprinderea de Vechiul Legământ a fost mult mai facilă după distrugerea Templului. Astfel, s-ar putea explica și marile strigăte de bucurie din Apocalipsa 18. Această interpretare are un argument important din Apocalipsa 11:8 unde autorul ne descoperă identitatea cetății celei mari: „Și trupurile lor moarte vor zăcea în piața cetății celei mari, care, în înțeles duhovnicesc, se cheamă „Sodoma” și „Egipt”, unde a fost răstignit și Domnul lor”. Oare nu a fost răstignit Domnul lor chiar la Ierusalim?

În ciuda acestor argumente, sunt și câteva dificultăți pentru acceptarea acestei ipoteze. Prima este aceea că Babilonul apocaliptic va fi pierdut pentru totdeauna și pasajul nu oferă nici cea mai mică speranță pentru reînvierea lui. Or, toate, dar absolut toate profețiile din vechime despre judecata Ierusalimului și a poporului evreu, se termină cu imagini ale speranței și promisiunea reînvierii poporului evreu și a cetății sfinte. Și nu doar atât, dar Pavel consideră că aceste profeții se vor împlini literal în contextul celei de-a doua veniri a lui Hristos. Astfel, în Romani 11 Pavel interpretează o promisiune din Isaia care vorbește despre reînvierea națiunii Israel la sfârșitul vremurilor. El nu consideră că această promisiune s-a împlinit în chip spiritual în Biserică (cum interpretează unii teologi) și nici că se va împlini în chip simbolic la nunta Mielului.

Pavel interpretează literal promisiunea din Isaia. Iată deci cum apare promisiunea în Isaia și apoi interpretarea paulinică:

Isaia 59:20-21	Interpretarea paulinică (Romani 11)
<i>„Da, va veni un răscumpărător pentru Sion, pentru cei ai lui Iacov care se vor întoarce de la păcatele lor, zice Domnul. Și Iată legământul Meu cu ei, zice Domnul: „Duhul Meu, care Se odihnește peste tine și cuvintele Mele pe care le-am pus în gura ta, nu se vor mai depărta din gura ta, nici din gura copiilor tăi, de acum și până în veac, zice Domnul.”</i>	<i>„Fraților, pentru ca să nu vă socotiți singuri înțelepți nu vreau să nu știți taina aceasta: o parte din Israel a căzut într-o împietrire care va ține până va intra numărul deplin al neamurilor. Și atunci tot Israelul va fi mântuit, după cum este scris....”</i>

Astfel, chiar în profețiile Mântuitorului despre căderea Ierusalimului găsim speranța reînvierii cetății sfinte: „Ierusalimul va fi călcat în picioare de neamuri până se vor împlini vremurile neamurilor.” (Luca 21:24). Există deci un „până”, nu este o cădere pentru totdeauna. Ucenicii, înainte de înălțare, Îl întreabă pe Mântuitorul: „Doamne, în vremea acesta ai de gând să așezi din nou Împărăția lui Israel?” Mântuitorul le răspunde: „Nu este treaba voastră să știți vremurile sau soroacele...” (Fapte 1:7), dar nu neagă ideea de reșezare a împărăției lui Israel. Și astfel, Petru în predica din capitolul 3, pe care l-am comentat deja, își exprima credința că tot Israelul se va întoarce la Domnul și că această întoarcere va declanșa venirea în slavă a lui Mesia (vezi Fapte 3:19-21). Având în vedere toate acestea, cu atât mai mult ne așteptăm în Apocalipsa ca profețiile despre Babilon (dacă ar fi Ierusalimul) să includă măcar o rază de speranță a reînvierii lui. O altă dificultate ar fi legată de influența cetății asupra împăraților pământului și asupra negustorilor pământului. Oare așa de mare să fi fost influența Ierusalimului că să putem spune că a amăgit toate neamurile cu vrăjitoria lui? Și apoi, se găsea în Ierusalim atâta lux și atâtea afaceri cu negustorii pământului astfel încât căderea lui să fi zguduit din temelii sistemul financiar mondial? La aceste capitole, Roma și chiar alte orașe din

antichitate eclipsau Ierusalimul. Este greu de crezut că negustorii ce aveau afaceri în Ierusalim erau cei mai bogați și cei mai puternici din Ierusalim. Și apoi, datele istorice vorbesc despre o cetate mare și înfloritoare, dar nu despre un lux exorbitant, ca cel de la Roma, de exemplu. O altă dificultate este că Babilonul apocaliptic este judecat în contextul celei de-a 7-a trâmbiță. Ierusalimul a fost judecat în primul secol și este foarte greu să înghesuim toate trâmbițele în primul secol.

Judecarea Babilonului din perspectiva trâmbiței a 7-a s-ar putea armoniza cu cel două ipoteze de mai sus, dacă Roma sau Ierusalimul ar fi o prefigurare a unei cetăți sau unui sistem al răului care va judeca prin domnia lui Antihrist înainte de a doua venire a lui Hristos. Există și această posibilitate, ca autorul să privească spre judecarea unui Babilon din viitor prin lentila judecării unui Babilon din prezent care-l prefigurează pe cel ce va fi. Această perspectivă legitimează cele două ipoteze de mai sus, iar dificultățile întâmpinate sunt soluționate ușor. În profețiile vechi-testamentare, elementele din profeție care nu se potriveau cu împlinirea imediată a profeției anunța de fapt o împlinire mai îndepărtată a acesteia. Astfel, fie că alegem Roma, fie că alegem Ierusalimul, nu ne putem opri aici ci trebuie să glisăm spre viitor, spre timpul domniei lui Antihrist. Înțelegem că va exista o cetate sau un sistem al răului (care să aibă o capitală reprezentativă) care va coabita cu împărăția lui Antihrist care, după o vreme, se va întoarce împotriva sa. Acest Babilon va amăgi neamurile prin vrăjitoria lui, va persecuta pe sfinți, va îmbogăți negustorii pământului prin risipa desfătărilor lui. Este posibil ca acest Babilon apocaliptic să fie un centru sau un sistem religios. Fiara este un sistem politic și militar. Babilonul pare a fi altceva. Babilonul din vechime era un centru al vrăjitoriei și ocultismului. Profețiile din Isaia 47 vorbesc de mulțimea vrăjitoriilor și descântecelor Babilonului. Babilonul era o capitală ocultă care promova o religie ocultă în tot Imperiul. Și în Apocalipsa 18 ni se spune că Babilonul a amăgit toate neamurile cu vrăjitoria lui. Dacă Babilonul este promotorul unei religii oculte și false, înțelegem și modul în care amăgea el toate neamurile, înțelegem și de unde avea atâtea bogății și înțelegem și de ce împărații pământului au curvit cu ea. Îmbrățișând credințele și religia ei, împărații pământului s-au îndepărtat de la valorile morale și de la închinarea față de Creatorul cel viu și adevărat. Ei au fost îmbătați de o religie a minciunii și mintea lor s-a întunecat. Este posibil ca Antihrist să se folosească de religiile false ale lumii ca apoi să le distrugă

și să propună eventual doar închinarea la fiară. Aceste gânduri ne aduc aminte de primele capitole din cartea Daniel și de o posibilă paradigmă profetică creionată de ele:

Daniel 1-6	Posibilă paradigmă profetică
Căderea lui Israel în robia babiloniană din pricina păcatelor sale. (cap.1)	Israel cade în împietrire și robie spirituală (noua robie babiloniană) din pricina respingerii lui Mesia.
Daniel și cei trei prieteni, rămășița credincioasă, martoră printre Neamuri. (cap.2)	Rămășița credincioasă dă naștere Bisericii chemată să preoțască printre Neamuri.
Cei trei prieteni în cuptorul de foc.	Prigonirile înfruntate de Biserică - ceva specific Noului Legământ.
Pocăința lui Nebucadnețar.	Întoarcerea celor dintre Neamuri, trezire între Neamuri, numărul deplin al Neamurilor.
Belșatar laudă idoli și batjocorește pe Iahwe – drept urmare: căderea Babilonului. Babilonul este luat de Mezi prin Darius, Medul.	Babilonul apocaliptic promovează religiile oculte și persecută și batjocorește pe ucenicii lui Isus. Babilonul este nimicit de Fiară (Antihrist).
Darius Medul interzice orice formă de religie și închinarea la dumnezei și cere ca el să primească toată închinarea. Daniel ajunge în groapa cu lei.	Fiara cere închinarea întregului pământ. Oricine nu i se închină, este omorât. Sfinții sunt uciși.
Obs. 1 După scoaterea lui Daniel din groapa cu lei, se vestește această minune în toată împărăția. Această veste contribuie la trezirea spirituală și pocăința lui Israel, pocăință care determină intervenția divină în istorie,	Obs. 1 Rodul martirajului sfinților, învierea miraculoasă a celor doi prooroci de la Ierusalim are ca și rod, se pare, pocăința lui Israel care determină reînvierea națiunii și venirea în slavă a lui Hristos.

repatrierea și renașterea lui Israel prin edictul lui Cir (vezi Ezra 1)	
Obs. 2 Daniel moare exact înainte de repatriere.	Obs. 2 Se pare că Biserica va fi răpită la cer cu puțin înainte de reînvierea lui Israel.

Asemănările sunt șocante. Și să nu uităm că primul rând din tabel (care ne vorbește despre capitolul 1 din Daniel) creionează cea mai importantă și clară paradigmă profetică a Vechiului Testament. Conform profețiilor, întoarcerea lui Israel din robia Babiloniană în urma pocăinței evreilor duce la reșezarea împărăției lui Israel, venirea lui Mesia în slavă, judecata neamurilor și instaurarea unei împărății a păcii și dreptății. Aceste lucruri nu s-au întâmplat însă după edictul lui Cir din 539 î.d.H. Înțelegem deci, că poporul Israel avea să cadă mai târziu într-o nouă robie babiloniană din care va ieși imediat înainte de arătarea lui Mesia în slavă. Pavel ne explică în Romani capitolul 11 că această nouă robie babiloniană este o robie spirituală și este o împietrire în care a căzut Israel din pricina respingerii lui Mesia. Pocăința finală a lui Israel va fi urmată de a doua venire a lui Hristos. Deci, această perspectivă este că cei 70 de ani de robie din Babilon pot prefigura perioada dintre împietrirea lui Israel din primul secol după Hristos și pocăința finală a acestuia, adică exact perioada Bisericii. Și nu este dificil să observăm că Daniel prefigurează preoția de tip nou-testamentar. În robia din Babilon, cei credincioși nu mai erau un popor care trăia într-o țară anume, separat de celelalte popoare. Cei credincioși au fost risipiți printre Neamuri. Era o mișcare ce contrasta cu spiritul și strategia preoției vechi-testamentare care viza aducerea neamurilor la Ierusalim și nu invers. Iată că Daniel și cei 3 prieteni sunt trimiși de Domnul din Ierusalim către neamuri. Asemănările cu Fapte 1 sunt izbitoare. Ba mai mult, Daniel este cel care aduce în prim plan un test nou cu care sfinții din Vechiul-Testament nu se mai confruntaseră: o putere păgână să îți ceară sub amenințarea morții să te lepezi de credință. Acest test este rar în Vechiul Legământ dar este o caracteristică a celor din Noul Legământ. Aceste observații întăresc ideea că primele 6 capitole din Daniel zugrăvesc o paradigmă profetică pentru perioada dintre respingerea lui Mesia de către Israel și pocăința finală a poporului evreu.

Astfel, căderea Babilonului din capitolul 5 poate fi o prefigurare a căderii Babilonului din Apocalipsa 17. Și citind Daniel capitolul 5 identificăm anumite paralele cu capitolele 17 și 18 din Apocalipsa: vinul, luxul, desfătarea în plăceri, îngâmfarea și mândria, înălțarea împotriva Domnului Cerului. Este foarte interesant să observăm faptul că Israel se va întoarce la Hristos dintr-o robie de tip babilonian. Această robie nu este neapărat fizică, cât, în primul rând, spirituală. Să anunțe oare căderea Babilonului apocaliptic eliberarea lui Israel din această robie spirituală, la fel cum căderea Babilonului din Daniel 5 anunța trezirea lui Israel și eliberarea sa din robie? Să fie Babilonul apocaliptic sistemul religiilor false de pe pământ sub robia căruia face parte și Israel, a cărei religie, după lucrarea lui Hristos Isus, este o religie falsă, mincinoasă? Nu știm sigur, dar este posibil ca Babilonul apocaliptic să semnifice un sistem religios fals care duce în amăgire întregul pământ. În Apocalipsa 9 ni se spune că oamenii se închinau idolilor. În Apocalipsa 13 ni se spune că ei se închinau fiarei și nu ni se mai pomenește despre închinarea la idoli. Cu toate acestea, nu se specifică faptul că fiara a cerut ca închinarea să i se aducă doar ei așa cum a făcut Darius Medul în Daniel 6 sau așa cum este prezentată lucrarea cornului cel mic în Daniel 11. Este posibil ca acest sistem să fie reprezentat de un oraș anume sau de un anumit centru religios. Fiara se va folosi de acest sistem și îl va susține o vreme. Acest sistem va persecuta pe sfinți și va îndepărta pe oameni de Domnul. Este posibil ca Biserica apostată să fie parte din acest sistem fals și, astfel, s-ar explica asemănările cu Ierusalimul apostat din vechime sau chiar din primul secol. În discursurile lor despre pedepsirea Ierusalimului și împietrirea poporului evreu, atât Domnul Isus, cât și Pavel, se folosesc de acest prilej pentru a rosti avertismente solemne pentru Biserică. La fel cum Israel a fost luat prin surprindere de prima venire a Mântuitorului, la fel există pericolul ca Biserica să fie luată prin surprindere de a doua venire. Pavel ne vorbește în 2 Tesaloniceni 2 de o lepădare de credință care precede a doua venire, iar Mântuitorul ne spune că dragostea celor mai mulți se va răci. Mântuitorul se întreabă dacă va găsi El oare credință pe pământ atunci când se va întoarce. Este posibil ca Biserica să repete tragedia lui Israel din primul secol și, este posibil, ca judecata Ierusalimului din primul secol să prefigureze judecata Bisericii apostate din vremea sfârșitului. Este posibil ca în fruntea acestui sistem religios fals mondial să fie

chiar Biserica apostată. Astfel, înțelegem de ce Biserica este îndemnată să iasă din Babilon și de ce Mireasa este pus în contrast cu curva cea mare.

Babilonul exercită o presiune și o seducție asupra Bisericii, iar Biserica este chemată să se delimiteze de Babilon, la fel cum Biserica din Ierusalim a fost chemată să părăsească Ierusalimul înainte de judecata sa din anul 70 d.H. Expresia: „*Ieșiți din mijlocul ei, poporul Meu!*” nu semnifică neapărat o deplasare fizică dintr-un anumit spațiu geografic. Acest fapt este afirmat cu claritate de Pavel în 2 Corinteni 6:14-18: „*Nu vă înjugați la un jug nepotrivit cu cei necredincioși. Căci ce legătură este între neprihănire și fărădelege?... Cum se împacă Templul lui Dumnezeu cu idolii? Căci noi suntem Templul Dumnezeului celui viu, cum a zis Dumnezeu: „Eu voi locui și voi umbla în mijlocul lor; Eu voi fi Dumnezeul lor și ei vor fi poporul Meu.” De aceea: „Ieșiți din mijlocul lor și despărți-vă de ei, zice Domnul; nu vă atingeți de ce este necurat și vă voi primi. Eu vă voi fi Tată, și voi Îmi veți fi fii și fiice., zice Domnul Cel Atotputernic.”* Acesta este cel mai important lucru din toată discuția noastră. Babilonul este un sistem (probabil religios) fals, apostat care amăgește întregul pământ. El promovează luxul, plăcerea și o religie în care trăirea în păcat este acceptată. El exercită o seducție puternică asupra Bisericii, iar Biserica este chemată să înfrunte această seducție și să fie fidelă lui Hristos. Aceste capitole ne aduc aminte de frământările Bisericii din Sardes și a celei din Laodicea. În Sardes sunt câteva nume care nu și-au mănjit hainele, iar Laodicea pare a fi o Biserică prosperă din punct de vedere material care se crede bogată și are nevoie să cumpere haine albe de la Mântuitorul. Laodicea pare a fi sedusă de spiritul Babilonului și schimbă sistemul de valori al credinței. Babilonul impresionează prin lux și prin bogățiile vizibile. Strălucirea Miresei este dată însă de faptele neprihănite ale sfinților. Adevărata haină este cea de natură spirituală. În Apocalipsa 16, Biserica este chemată să își păzească hainele curate primite de la Hristos. Babilonul, curva cea mare, propune o altă vestimentație. Se pare că mulți din Biserică vor renunța la hainele albe pentru a îmbrăca noile haine ale unei religii false, permissive și amăgitoare prin strălucirea lucrurilor vizibile. Alergarea după un confort sporit, dorința de a avea tot timpul mai mult, ideea de a face risipă și de a căuta cele mai mari și scumpe plăceri face parte din spiritul Babilonului. Acesta spirit este prezent și în zilele noastre și seceră fără milă pe cei credincioși. Din dorința de a avea mai mult, de a spori confortul material, credincioșii fac

compromisuri inacceptabile. Primul compromis este neglijarea timpului de părtășie cu Domnul, Biserica și familia. Goana după a avea înseamnă servicii bine plătite, dar care îți fură tot timpul. Fără timp consistent cu Domnul, cu Biserica, cu familia, puterea spirituală descrește considerabil și vulnerabilitatea spirituală este atât de mare. Urmează apoi alte compromisuri: minciună, furt, înșelăciune pentru a avea mai mult și a nu pierde ce a fost acumulat până acum. Și aflat în această situație, când vin încercările mai mari, credința este făcută praf. Contrastul dintre curva Babilonului și mireasă reprezintă un argument în plus care susține că Babilonul este un sistem religios fals.

Este timpul pentru câteva concluzii referitoare la identitatea Babilonului. Din pricina faptului că judecata Babilonului are loc în contextul trâmbiței a 7-a și din pricina coaliției sale cu fiara, care va fi nimicită de arătarea în slavă a lui Hristos (vezi capitolul 19), putem fi siguri de faptul că Babilonul prefigurează un sistem al răului care va amăgi pământul în ultimele zile al istoriei. Acest sistem pare a fi o religie falsă, apostată care propune o religie diferită decât cea a credinței creștine. Este posibil ca vârful de lance al acestei religii să fie chiar biserica apostată, vinovată pentru infidelitatea ei față de Dumnezeu. Este posibil ca acest sistem să aibă un centru religios reprezentat chiar de un oraș de pe glob. Acest sistem va promova luxul, plăcerea și o religie a păcatului care va atrage pe împărații pământului și neamurile lumii. El va persecuta pe sfinți și va susține fiara. Antihrist însă, la un moment dat, îl va urî și-l va distruge.

Dar imaginea care prefigurează acest sistem al răului, care va susține lucrarea lui Antihrist ar putea fi inspirată din realitățile istorice din secolul 1. Roma și Ierusalimul ar putea fi o sursă bună de inspirație. Cu toate acestea, elementele din text susțin mai degrabă ipoteza Ierusalimului. Ierusalimul a devenit promotorul unei religii false și s-a bucurat de privilegii din partea Imperiului Roman. El a prigonit pe creștini, s-a opus răspândirii creștinismului și a exercitat o presiune puternică asupra bisericii primului secol. Iudaizatorii erau cei care, fie prin învățături false, fie prin prigoane, tulburau Biserica (vezi epistola către Galateni, Fapte 15, Filipeni 3, Coloseni 2, etc.). Respingerea luminii aduse de Hristos și de Biserică îi face pe cei din Ierusalim vinovați de tot sângele vărsat de la Abel încolo (vezi Luca 11). În urma răscoalelor evreilor, Imperiul Roman a urât Ierusalimul și l-a nimicit în anul 70 d.H. Biserica a trebuit să fugă de învățăturile și

spiritul Ierusalimului, dar apoi a trebuit să fugă și fizic din Ierusalim pentru a fi salvată. Căderea Ierusalimului, în contextul primei veniri a lui Hristos, devine un avertisment solemn pentru Biserică. Biserica ar putea repeta tragedia Ierusalimului în contextul așteptării celei de-a doua veniri a lui Hristos. Astfel, Ierusalimul apostat din primul secol ar putea prefigura destinul Bisericii apostate care va fi amăgită de Antihrist și va fi vârful de lance al unei religii false în lume. După ce Imperiul Roman s-a întors împotriva Ierusalimului, Antihrist se va întoarce împotriva Bisericii apostate de care s-a folosit. În susținerea ipotezei Ierusalimului, vin și anumite date istorice din primul secol, care se armonizează cu versetele 10 și 11 din Apocalipsa 17, care ne spun despre 7 împărați:

- 5 au căzut (de la învierea lui Hristos și până în 69. d.H – anul în care ar fi scrisă Apocalipsa conform ipotezei Ierusalimului- au fost 5 Împărați romani: Tiberiu, Caligula, Claudiu, Nero și Galba)
- Unul este (în 69 d.H. era împărat Otho)
- Celălalt nu a venit și când va veni, el va rămâne puțină vreme (după el a urmat Vitellius, care a domnit tot în 69 d.H. dar doar câteva luni)
- Fiara este al 8-lea împărat (Vespasian – 69-79 d.H.) este cel care a distrus Ierusalimul în 70.d.H.

În această armonie, discutabilă este data de la care să începem să numărăm împărații romani, care de la întemeierea Romei sau de la începutul Imperiului au fost mult mai mulți. Evenimentul învierii lui Isus este un eveniment semnificativ, dar ce dovadă avem că Ioan a început să numere împărații tocmai de la această dată?

Nu în ultimul rând, imaginea Babilonului apocaliptic ar putea sugera o realitatea istorică continuă. Am discutat mai sus argumentele care susțin că imaginile din Apocalipsa ar putea semnifica și realități istorice continue. Imaginea Babilonului ar putea astfel simboliza apropierea religiei sau bisericii de stat de-a lungul istoriei. Această apropiere compromite religia autentică. Biserica este momită de luxul și puterea oferite de stat. Biserica se îndrăgostește de avantaje, valori materiale, putere și influență. Ea renunță la adevăratele sale valori și este gata să facă compromisuri din ce în ce mai mari

de dragul susținerii puterii politice care a promovat-o și a avantajelor oferite de aceasta. Astfel, ea devine o veritabilă prostituată, gata să își vândă sufletul și puritatea de dragul avantajelor oferite de fiară. Hristos nu mai este Domnul acestei Biserici. Cei care dictează mersul ei sunt banii și puterea. Adevărul Evangheliei este compromis și este dată o învățătură falsă ca să gâdile urechea fiarei și a neamurilor. Cei credincioși, care prin viața și vorbele lor o condamnă, sunt persecutați fără milă. Când privim în istorie observăm această tragedie a apropierei religiei de stat. Din această apropiere, Biserica mereu pierde și statul câștigă. Și nu de puține ori se întâmplă ca, după ce statul s-a folosit de biserică sau religie, să o lepede cu dispreț de dragul altor interese. Fiara nu este niciodată demnă de încredere. Biserica a fost de atâtea ori măgulită și sedusă de aprecierile și avantajele oferite de puterea politică.

Aș dori să mai analizăm puțin termenul de „cetatea cea mare”. Observ un dublu contrast între Babilon și Mireasa lui Hristos. Babilonul este curva cea mare și cetatea cea mare. Biserica autentică este mireasa Mielului și Noul Ierusalim. Este evident că autorul creionează un antagonism între Babilon și Biserică. Din această perspectivă, aș dori să revenim asupra termenului de „cetate” în contextul cărții Apocalipsa.

Termenul de cetate este folosit în primul rând cu privire la cetatea Noului Ierusalim, care nu este altcineva decât Mirea Mielului, adică comunitatea slăvită a tuturor celor răscumparați de-a lungul istoriei. Acest termen apare în Apocalipsa 3:12 și în Apocalipsa 21, iar în capitolul 14 cei răscumparați sunt pe muntele Sionului. În contrast cu cetatea lui Dumnezeu apare cetatea cea mare. Acesta este identificată cu Babilonul în capitolele 17 și 18 din Apocalipsa. Este un sistem religios care și-a pierdut puritatea și s-a compromis în relația ei cu puterea politică. Este o curvă și nu o mireasă curată. Are o strălucire seducătoare, dar este plină de necurăție. În capitolul 11, cei doi prooroci sunt omorâți în piața cetății celei mari, care în înțeles duhovnicesc se cheamă Sodoma și Egipt, unde a fost răstignit și Domnul lor. Acest verset (11:8) ne-ar indica destul de clar că cetatea cea mare ar fi Ierusalimul. Totuși, ar putea fi și o altă variantă de interpretare. Isus nu a fost răstignit în Ierusalim, ci în afara lui. Este adevărat că acest contraargument ar putea fi considerat o pură speculație. Un alt posibil contra-argument îl găsim în același capitol 11, când în versetul 2 sunt informați că neamurile vor călca în picioare sfânta

cetate 42 de luni. În profeți, sfânta cetate este Ierusalimul. Cum este posibil ca același loc să fie numit sfânta cetate și apoi Sodoma și Egipt în același pasaj? Acest paradox ar putea fi clarificat prin două ipoteze distincte de interpretare. Prima ipoteză susține că sfânta cetate nu se referă la Ierusalim, ci la altceva, de exemplu Biserica. A doua ipoteză susține că autorul nu insistă pe o cetate anume cât pe realitatea spirituală din spatele ei. Astfel, din perspectiva realității primului secol, Ierusalimul era un loc al întunericului spiritual ca și Sodoma și Egipt. Însă, din perspectiva planului lui Dumnezeu și a promisiunilor profeților, Ierusalimul rămâne cetatea cea sfântă, cetatea aleasă și iubită de Domnul. În Apocalipsa 20, după miia de ani, diavolul va aduna neamurile împotriva cetății preaiubite. Astfel, accentul nu trebuie pus atât pe cetatea în sine, cât pe realitatea spirituală din spatele ei. Este posibil ca expresia „cetatea cea mare” să nu se refere la Ierusalim în sine, cât la ce reprezenta Ierusalimul în primul secol: realitatea spirituală a unei religii apostate.

Este interesant că în capitolul 11 mai pare odată termenul de „cetate” fără nici un atribut: *„În ziua aceea s-a făcut un mare cutremur de pământ, și s-a prăbușit a zecea parte din cetate. 7000 de oameni au murit în cutremurul acesta de pământ. Și cei rămași s-au îngrozit și au dat slavă lui Dumnezeu” (11:13).*

În capitolul 14 teascul judecății este călcat „afară din cetate”, dar nu se precizează dacă este vorba de cetatea cea mare sau de cea sfântă sau de altă cetate. Autorul se referă probabil la una din cele două cetăți și este mai puțin probabil să introducă o a treia cetate fără nici un detaliu despre identitatea ei. În capitolul 16, în urma cutremurului de pământ, cetatea cea mare este împărțită în trei, oamenii nu Îl slăvesc pe Domnul, iar în capitolele 17-18 se subliniază că ea este distrusă în întregime și nu doar a 10 a parte. Deci, cetatea de la sfârșitul capitolului 11 nu se poate confunda cu cetatea cea mare. Oare autorul privește spre Ierusalimul pământesc din două perspective diferite. Din perspectiva realității spirituale din primul secol, Ierusalimul este imaginea religiei apostate care duce în răătăcire pământul, iar din perspectiva planului lui Dumnezeu și a promisiunilor Sale, același Ierusalim ne trimite cu gândul la cetatea sfântă, preaiubită, la reînvierea lui Israel în istorie și la strălucirea viitoare a Miresei Mielului?

Aceste observații deschid poarta spre o întrebare foarte importantă: „Cum trebuie înțelese profețiile și promisiunile glorioase cu privire la Ierusalim din Vechiul Testament? Au în vedere și cetatea fizică a Ierusalimului sau vizează doar o împlinire spirituală în Biserică și la nunta Mielului?” Vom încerca să răspundem la această întrebare când vom studia capitolul 20 din Apocalipsa.

Secțiunea 15b-19a ne prezintă o nouă perspectivă a planului lui Dumnezeu și a revărsării judecății Sale. Autorul ne descrie ultima fază din revărsarea progresivă a judecății divine. Prin cele 7 potire se continuă tema intensificării judecății. În dragostea Sa, cu cât se apropie ceasul mării judecăți, Domnul intensifică numărul avertismentelor Sale. Cele 7 potire aduc în ființă catastrofe unice în istorie tocmai pentru a trezi mintea oamenilor și a-i chema la pocăință. Oamenii însă se împietresc și se răzvrătesc și mai tare împotriva Creatorului. La revărsarea ultimului potir, Domnul judecă Babilonul cel mare. Asocierea dintre cele 7 potire și judecata Babilonului are două explicații. Babilonul ne oferă mai întâi un posibil răspuns la perseverarea oamenilor în împietrire. Ei se împietresc în pofida semnelor evidente ale judecății divine, deoarece se află sub întunericul spiritual al curvei celei mari. Religia Babilonului a amăgit și îmbătat tot pământul. Ei nu-L doresc pe Creator deoarece au o religie mai bună, iar Babilonul îi ține în amăgire. Pe de altă parte, căderea Babilonului este și un ultim avertisment înainte de momentul judecății finale. Babilonul a făcut compromis cu fiara și a avut parte de judecata lui Dumnezeu. În fața acestui tablou, toți cei care au făcut compromis cu fiara pot înțelege foarte ușor că și pe ei îi așteaptă aceeași judecată. Încrederea în fiară nu este o alegere bună. Marea noutate a acestei secțiuni este reliefată de contrastul dintre curva cea mare și Mireasa Mielului, și cele mai importante versete sunt cele adresate Bisericii care este chemată să iasă din Babilon. Religia apostată și falsă este pusă în contrast cu religia curată și autentică a sfinților. De fapt, ne este descoperită o nouă bătălie spirituală ce trebuie dusă de Biserică pentru a rămâne în credință. Biserica are de înfruntat seducția Babilonului. Ispita de a face compromis cu puterea politică, de a se bucura de avantajele oferite de aceasta și de o mare prosperitate materială poate determina Biserica să renunțe la adevărul Evangheliei și să ofere lumii o falsă Evanghelie, care să gâdile urechea, o Evanghelie comodă și confortabilă. Biserica este chemată la veghere și să se delimiteze de spiritul Babilonului. Judecata Babilonului este un avertisment și pentru Biserică.

Religiile false și apostate vor fi nimicite sub aspra pedeapsă a Domnului. Acest fapt trebuie să motiveze pe sfinți să nu compromită adevărul Evangheliei. Judecarea Babilonului este și o încurajare și mângâiere pentru sfinții persecutați și batjocoriți de religiile apostate și false ale acestui pământ. Sfinții care vor trăi în acele vremuri vor primi o mare încurajare prin împlinirea profețiilor din Apocalipsa și căderea Babilonului. Căderea Babilonului va fi un semn că Domnul nu i-a uitat și că venirea judecății finale este aproape. Căderea Babilonului va reîmprospăta credința sfinților și o va ajuta să ajungă până la capăt.